

lium, neque arborum, neque maris genitura succinum esse poterit, postquam fossilis certa matrix in telluris gremio summâ accuratione demonstrata fuit.

SECTIO TERTIA.

Rudis succini, & illorum, quæ in eodem apparent, aut ipsi adhærent, vel includuntur, consideratio.

CAP. I.

*Collectio succini; an molle vel durum
ex matrice prodeat?*

§. I.

ET mare, & terra in Prussiam succinea dona confert: Sed maris dona partim in litore leguntur, partim ex aqua hauriuntur: Vadoso scil. mari, signis apparentibus, coloni reticulis conto affixis fundum verrunt, aut fluctibus volventibus eadem aduersa opponunt; hæc quæ *haustilia*: reliqua, inter ejectionem, quæ natantia prædæ indicium faciebant, algarum, sarmentorum, lignorum aut arenarum sedulo investigantur & seliguntur, *lectag.* audiunt.

II. Ex terra verò quæ fodiendo acquiruntur, *fossilia* appellantur: Amam longiori conto præfixam venæ, in montium litoreorum jugis conspicuæ, admovent, tentando sicubi glebam *ligno* immersam offendant, quâ animadversâ *lignum* leniter radunt, amâque subjectâ glebas excipiunt, exceptasq; adducunt, sacculoque à collo pendulo indunt.

III. Fodinas subterraneas LITUS SUDAVICUM ignorat; in exterioribus partibus fossorum opera hæret, *fossioque* ad venarum ductum præscis ignota MAGNI FRIDERICI WILHELMI auspiciis primum montes exercuit.

IV. Nec

IV. Nec tamen ubique fossioni patet litus, sed certorum recessuum juga istâ operâ fatigantur; *Großhubnicken/Groß-Dirschheim/Warnicken/Strobschnee/Palnmig*; & sicubi matrix lignea se conspiciendam præbet, atque ad eandem facilis ac tutus est aditus.

V. Succinum uti ex matrice producitur, quod in fossorum operas intentus ipsemet expertus sum, rigidum & durum tactu dignoscitur: contingit aliquandò frangi dum protrahitur, sed vitio glebæ; Succinum enim succino duritie præstat.

VI. Non pauci tamen & prisco & nostro ævo mollia ac liquida; quidam ab alterâ parte dura, ab alterâ mollia succina sibi visa jactitarunt: quæ mihi isto nomine oblata, nec fragrantia, nec sapore, nec deflagratione se succina probarunt; casu itaque inter haustilia reperta bitumina istis Auctoribus in succineum censum referre placuit. Verùm & picea gleba, & carbo fossilis, & segmentum pice navali obductum, aliaq; plura unâ à fluctibus maris in litus projecta, istâ ratione succinei census habenda forent.

VII. Opinio, quæ in fundo maris scaturigines liquidi bituminis commenta est, ut à falgine maris coagulatum succinum haberet, mollia istiusmodi succina peperit: Neque haustiendo, neque fodiendo, neque legendo sibi mollia cognita, illi qui rerum succinearum assiduam curam gerunt, asseverarunt omnes: Ipse, magnos succinorum rudium acervos perscrutatus sedulò, nullum molle adverti, quod virtutis experimento succinei generis agnovissem.

VIII. Vulgo persuasum est, discrimen fossilia & haustilia intercedere, duritiei potissimum, & puritatis, ac crustæ diversis notis. Verùm falluntur, qui istud in animum inducunt ut credant: Evenit ut extra matricem alienis in locis sepultorum robur aut color aliquid vitii contrahat, crassiori etiam crustâ superinductâ; hi tamen casus nativorum differentiam minimè inferent: Equè intra colles submarinos, ac intra litoreos, pro

varia bituminis & salium copiâ ac virtute, nobiliora & ignobiliora succina generari certus sum.

CAP. II.

Varia species rudium glebarum; Phænomena; exterius annata.

§. I.

IN glebis succineis formandis mirum Naturæ elucet ingenium, ut in lucem eduntur, pira, amygdalas, cepas, pisa, aliasque fructuum species, aut peregrinorum corporum simulachra, vario lusa referunt; *Guttarum* his apud Electrotoreutas nomen, quum globosam figuram maximâ sui parte exprimant.

II. Major pigmentorum in crusta denudatis admiratio. *Literata* Naturæ *Succina* plura vidi: teneo in quo albescens linea flexu suo concinnè literam S. Latinorum efformavit, reliquâ frusti facie flavâ: Arabum ac Hebræorum characteres quædam ruditer exhibent.

III. Præterea arbuscularum, frondium, nubium, rudium, aliarumque quarumcunque rerum delineamenta in succino variegato curiosus oculus advertet.

IV. Est mihi pectoretenus efficta senilis imago, in ulna infantem reclivem monstrans; **JESUS** parvulus in Simeonis amplexu hærens animo obversabatur, quando primùm hanc Naturæ picturam intuebar.

V. Rumor increbuit, fidem habentibus Eruditis, Ducatum Belgii fœderati insignibus & simbolo conspicuum intra succinum ductu Naturæ delineatum comparuisse. Ego vanum arbitror rumorem; neque cohærent quæ de nummo Auctores prodidère; alii Polonicum grossum simili Naturæ ingenio impressum tradidère; pari fide mihi incredibile videtur, illorum, quæ Prudentiæ consilio, artisque ministerio peraguntur, ectypa à naturâ animæ vi tali destitutâ reddita esse unquam, aut posse reddi.

VI. Cæ-

VI. Cæterum & quæ *succinis concreta* adhærent, memoratu non indigna puto : Inter hæc Algæ vesicularis & tenuifoliæ rami, radicibus firmiter infixis, ex succineis glebis propullulantes invenient locum; Tum silex parvulus, eminentiori liberâ, latiori parte succino obvolutâ : Alii glebæ lamina ferrea agglutinata est : Et segmenta lignorum, conchylia, variaque alia adnasci contingit.

CAP. III.

*Animalculorum succino inclusorum,
accuratior demonstratio.*

§. I.

ANimalculorum succinea funera, jam PLINIO & MARTIALI celebrata, intentiorem curam exposcunt : ultra triginta species insectorum in meis succinis numero ; muscas, araneas, culices, formicas, papiliones, apes, millepedes, terebines, curculiones, erucas, scarabæos, cicadas, ex cornutis & deauratis aliquot, & quorum nomina memoriam subterfugiunt.

II. Sunt qui & perfectiora animalia succino condita memorant, ranas, lacertas, pisciculos. Quibus ut fidem habeam ægrè à me impetro, quamvis PLINIUS lacertam, MARTIALIS viperam succino tumulatam habeat; Sed & isto ævo pretii cupido artis fallacias intendere novit. HERMANNO decantata Ranæ & Lacertæ sepulchra non uno modo mihi suspecta redduntur : Pisciculos fraude artis succino inclusos, jam aliis animadversum est.

III. Nativa animalculorum succinea feretra ab arte elaboratis illo maximè distingues, quod in istis non procul à superficie insecta implicita reperiuntur, in his verò meditullium occupant; scilicet artem non ita feliciter occultarent Electroreutæ, si extimas partes excavarent, illisque animalcula crederent,

rent, translucida enim succinea lamina fraudem proderet. Si quoque solidum, purum, nullis fissuris hians, nec crustarum compage distinctum est succinum in quo sepulta sunt, illud non à natura fabrefactum scias monumentum; Pleræque enim glebæ succineæ, quibus animalculorum exuviæ sunt repositæ, id quod millies contuitus sum, corticatim cohærent, aut fissuris hinc inde sunt intersectæ, ex quibus & pars exuviarum aliquando exterius conspicienda prominet.

IV. Neque omnium intra succinum reconditorum animalculorum par est conditio: Alia situ obducta, alia nitida, quædam succineo fulgore splendentia intueor: Duas apes & erucam, nidumque curculionis situs obtexit; scarabæus fulget; ex muscis quædam nitent:

V. Porrò alia vivacitatem, alia langvorem præ se ferre; nonnulla quasi evigilantia, cum conatu vinculo isto se extricandi, conspicias:

VI. Quædam succina integrum examen insectorum, & ejusdem & diversi generis, involutum, commonstrant.

VII. Vexata hinc Curiosorum *questio, quemodo succinum animalcula oppresserit?* Non pauci difficultate quæstionis permoti fœtum arborei succi Electrum contendunt, quasi resinis aut gummi arborum adrepentia animalcula irretirentur facilius: Verùm absque experientiæ suffragio; neque in resinosis aut gummosis stillis hunc in modum, si rectè memini, inclusa infecta magno numero, si modo ullo, Curiositas hætenus detexit; extrinsecus adhærentia conspeximus, non ita fuso liquore obtecta.

VIII. Alios gravitas argumenti eò adegit, ut negarent esse quæ in succinis videntur animalcula; Phasmata, ludos istos dare. Sed fractorum aut sectorum inspectio hos refellit, manifesta enim insectorum supersunt indicia; Licet enim corpuscula animalculorum vis bituminosa ita subigat, ut fibris succineis intercurrentibus viscera condensata in lapidem indurescant,

scant, quando facilis per rariorem texturam insectorum efflu-
vii succineis est commeatus, tamen corporis alieni habitum
luculenter discernere datur, Apumque nostrarum exuvia,
interaneis consumtis, istud ob oculos egregiè sistunt. Posset
phasmatibus etiam opponi, quod quidam viscera animalculo-
rum in succinis distinctè sibi cognita affirmant: Verùm artis
commentum ejusmodi succina concinnavit; quæ natura com-
posuit, non ita discreta monstrant viscera.

IX. Funestos itaque casus, quibus insecta à succinis sunt
oppressa, ut rectius percipiamus, repetendum memorià, quod
insectis usu veniat, si quando tempestatum aut hiemis injurià
compelluntur, ut cavernas & latebras ubique quærant, inibi-
que somno sepulta delitescant; id quod toties contuemur, quando
muscæ ex rimis fenestrarum vetustate exesarum situ conspersæ
subitò prodeunt, hypocausti vel solis calore excitatæ:

X. Quare quum & litorea latibula non unum genus
insectorum subintret, in illisque aliquando hæreat invitum,
aut obdormiscat, exhalationibus bituminosis à calore subterra-
neo in laticem collectis, ubi in matricem succini, quæ latibu-
lum ac dormitorium interea præbuit, liquor destillat, eadem
implicat & obtegit, gremioque suo suscepta quando succinum
evalit commonstrat.

XI. Contingit bestiolas in dormitoriis istis à calore sub-
terraneo excitari; aut in vivas fluor bituminosus impingitur;
sed quum nullum vigilantibus patet effugium, eandem cum
dormientibus sortem subire coguntur, ut tamen sortis tunc suæ
in sepulchris succineis relinquant memoriã; vivaciori atque
animosiori corpusculorum simulachro.

XII. Firmat nostram sententiam istud, quod succino se-
pulta insecta pleraque sint ex illorum genere, quæ cavernas
in dormitoria eligunt: majorem partem etiam languida ac
somnia, aut mucosa transparent:

XIII. Vivacia, quæ cum nifu obluctantur, aut alas expandunt, abiturumque parant, rariora puta. Sed tantam vivacitatem, quæ amoris æstu in coitum animalcula concitarit, ut isto nexu cohærentia succineus latex involviffet, hospitio huic subterraneo minimè convenire autumo; Quare quæ culicum muscarumve istos hymenæos ostendunt feretra suspectis adnumero.

CAP. IV.

*Vegetabilia succino inclusa; mineralia
eadem; & aqua.*

§. I.

Obia sunt cuivis succina quibus animalcula continentur, speciosiora alia depromam, quæ *plantarum germina* sinu suo obvelant.

II. Est mihi in quo explicata algæ vesicularis folia *alas Aquilæ expansas* & *pedes cum corpore* utcunque adumbrant: Aliud *semen tilie*, stipitisque partem; aliud *folliculum* diductis *foliis hiantem*, quatuorq; *semina* complexum, ex quibus *apex medius* exsurgit, *cauliculo* ad superficiem protenso & prominente; Est quod *muscum*, in pergulæ seu porticûs hortensis speciem, fornicatis operibus compositum obtutui sistit: In alio *flosculus* minimus marcescens, in altero *rosmarini silvestris*, Pruffis *Dorsch* dicti, ramulus tribus foliis divisus, transpareat; Rude aliud *algæ* memoratæ *vesicularis* rimum majorem per corticem non politum ostentat.

III. Plura ex musco villos disjectos obtinuere: Nobile, autem illud, in quo *pars albescens convallem* & *colliculum musco investitum* exhibet, sed per *speculum* quasi, quando ex *flavo ignei coloris succino* huic amœnissimo spectaculo mirabili naturæ artificio quasi *vitrum est objectum*, per quod mucosi apparatus delicatior esset aspectus: Nec vile alterum aqueo lactescentis

scents coloris, quod *villorum muscosorum crispata congeries* nobilitat. Spectabiliora hæc herbarum succinea monumenta, quàm illa animalculorum censeo.

IV. Major copia *corticibus, lignis & festucis intertextorum; festuca pineæ* videntur, specie istarum quibus formicæ acervos exstruunt; Verùm accuratiori examini *fossilis ligni ac corticis* momenta patuêrunt.

V. Ex *minerali regno* quoque adducenda, quæ succinis inclusa: *Vitriolum sæpius*, saporis promptè dijudicandum; *pyrites* quandoque; crebrius *ferrum*, de quo Electrotorevta conqueruntur, quod non nisi cum detrimento instrumentorum educatur: *armatura quoque aurea & argentea*, divullis coagmentatis partibus, in impuro conspicitur.

VI. Sed & *aquæ guttas* intro receptas diversis alveis stagnantes succina detinent: qui effluit liquor falsus aut subfalsus, aliquando & insipidus. Non exsiccare, ab aliis cum luna crescere & decrescere liquor traditur; habeo *in quo exsiccat* est; habeo *in quo perennat* semper idem.

VII. Quæcunque autem ex plantis, mineralibusve succinum complectitur, casu haud absimili, dum in matricem illapsa sunt, à fluore bituminoso obsessa atque occupata intelligo.

VIII. *Aquearum guttarum intra succinum oclusarum singularis ratio* cogitanda: Udam matricem calida bituminosa, exhalatio obsepsit, intro compulsæ aqua à calore subterraneo consumi nequit, & ob copiam circumstantis bituminosi laticis nullam rimam quâ difflieret invenit; præcluso itaque exitu, captiva se includi passa est; conatum elabendi, quando in arctum coacta fuit gutta, manifestis indiciis quædam glebæ
 produnt.